

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

27 במאי 2010

המאבק על חינוך של בני הדור הצעיר ברצועת עזה: מחנות הקיץ שמארגנת אונר"א – "המתחרים" במחנות הקיץ של חמאס – מהווים יעד להתנכלויות ולאיומים. עשרות חמושים שרפו השבוע מחנה קיץ של אונר"א בעזה. חמאס גינתה את האירוע אך המעיטה ממשמעותו ו"יעצה" לאונר"א לתקן דרכיה.

שרידי מחנה הקיץ השרוף של אונר"א (www.alresalah.ps, 24 במאי, 2010)

שריפת מחנה הקיץ של אונר"א

1. ב-23 במאי בשעה 0230 פרצה קבוצה, שמנתה כ-30 חמושים רעולי פנים, לאתר מחנה קיץ של אונר"א, הנמצא עתה בשלבי בנייה. האתר ממוקם על שפת הים סמוך לשכונת שיח' עג'לון במערב העיר עזה. **החמושים הציתו את המחנה ושרפו את כל תכולתו.** לדברי דובר אונר"א, נשרפו, בין היתר, מאגרי מים, משרדים, משחקי ילדים וגדר.

2. החמושים השאירו בידי השומר במקום מכתב הממוען לג'ון גינג, מנכ"ל אונר"א ברצועת עזה, ובו איום על חייו. למכתב צורפו ארבעה קליעי רובה. אימן אלבטיניגי, דובר המשטרה ברצועת עזה אמר כי **המשטרה מצאה כרוז נוסף במקום המזהיר את אונר"א מלהמשיך בפעולותיה החריגות ה"מסבות נזק למוסר הילדים"** (רוסיה אליום, 23 במאי, 2010).

מחנה הקיץ לאחר השריפה (רוסיה אליום, 23 במאי, 2010)

3. לדברי עדנאן אבו חסנה, דובר אונר"א, קודם לאירוע, ביום שישי 21 במאי, הופצו כרוזים במסגדים ברחבי רצועת עזה בשם קבוצה המכנה עצמה "חופשיי המולדת". הכרוזים מאשימים את הסוכנות וראשיה בהיותם גוף השיך ל"אימפריאליזם" וכוללים איומים כלפי מנהל הפעילויות של אונר"א ועובדיה (רוסיה אליום, 23 במאי, 2010).

תגובת אונר"א

4. ג'והן גינג, מנהל אונר"א ברצועת עזה גינה את האירוע וכינה אותו "ונדאליזם של קיצוניים ותיקיפה נגד האושר של ילדינו". עוד הוסיף, כי אונר"א לא תירתע מפעולות כגון אלו וכי למרות ההרס והאיומים ישוקם המחנה ויפתח, יחד עם שאר 35 מחנות הקיץ הנמצאים עתה בבניה, כמתוכנן ב-12 ביוני¹ (אתר UNEWA, 24 במאי, 2010).

¹ מחנות הקיץ של אונר"א המכונים "משחקי קיץ" מתקיימים זו השנה הרביעית בתמיכה ומעורבות של התושבים. זוהי תוכנית לחודשי הקיץ המיועדת עבור כ-250,000 מילדי רצועת עזה במסגרתה הם עוסקים בספורט, שחיה, אומנות, תיאטרון ודרמה (אתר אונר"א, 24 במאי, 2010). במקביל מקיימת חמאס מחנות קיץ המשלבים פעילות חברתית יחד עם אינדוקטרינציה תנועתית ולעיתים גם פעילות צבאית למחצה. ראו למשל לקט: ["מחנות הקיץ של חמאס ברצועת עזה משלבים פעילויות חברתיות אינדוקטרינציה פוליטית ואסלאמית ואימונים סמי-צבאיים. המחנות נועדו להצמיח מקרב בני הנוער את דור העתיד של פעילי חמאס"](#) (16 באוגוסט, 2009).

ג'והן גינג, מנהל אונר"א ברצועת עזה מגיב על האירוע (רוסיה אליום, 23 במאי, 2010)

5. **עדנאן אבו חסנה**, דובר אונר"א, דרש לחשוף את נסיבות התקרית באומרו כי הוא מצפה מממשל חמאס לפעול להפסקת האירועים הללו. עוד הוסיף כי לאירוע יהיו השלכות בינלאומיות חמורות, שכן אונר"א היא סוכנות המשתייכת לאו"ם. אבו חסנה הוסיף כי אונר"א נענתה לכל תנאי החברה הפלסטינית ועל כן היא תוהה מדוע קרה הדבר (רדיו צות אלקדס, 23 במאי).

תגובת חמאס

6. גורמי חמאס רשמיים גינו את שריפת מחנה הקיץ אך יחד עם זאת עשו מאמץ תקשורתי להמעיט במשמעות האירוע. ט'אהר אלנונו, **דובר ממשל הניה, אמר כי הממשל מגנה את שריפת המחנה ומביע התנגדות לכל פגיעה בביטחון כן הביע מורת רוח מהכרוז שהופץ נגד פעילות אונר"א**. הוא הדגיש את תמיכת אונר"א בעם הפלסטיני ואת מאמציו של ג'והן גינג ל"הסרת המצור" כמו גם את מחויבותו של ממשל חמאס לספק ביטחון לכולם ובפרט לעובדי הסוכנות. בסוף דבריו הפנה קריאה לאונר"א לנהל דיאלוג עם גורמים שונים **על מנת לדון בנושאים שבמחלוקת ה"מעוררים תהיות ברחוב הפלסטיני"** (רדיו צות אלקדס, 23 במאי).

7. משרד הפנים של ממשל חמאס הודיע כי הוא מטפל "בשריפה חלקית של סככה של מחנה הקיץ" וכי הוא פתח בחקירה רשמית במאמץ לאתר את העומדים מאחורי האירוע למרות ש"לאירוע לא היו עדי ראיה". עוד טוענים במשרד הפנים כי אונר"א הוציאה את האירוע מפרופורציה וניפחה אותו מעבר למה שקרה במציאות. בנוסף יעצו אנשי משרד הפנים לאונר"א להמתין עם החקירות **ובו בזמן לבחון את תוכניות הלימוד שלה ולהתאימן לחברה הפלסטינית ברומזם אולי כי זו הייתה העילה לאירוע** (רדיו צות אלקדס, 23 במאי).

8. אימן אלבטניגי, דובר במשטרה הפלסטינית אמר כי מתנהלת חקירה וכי התקרית אכן יוצאת דופן לאור העובדה כי התוקפים השאירו קליעים כאיום. הוא גם העלה את האפשרות כי מאחורי האירוע עומדים הורי תלמידים שלא היו מרוצים מתוכנית הלימודים של אונר"א. עם זאת לא פסל את האפשרות ש"גורמים קיצוניים" הם שביצעו את המעשה. לדבריו תטפל המשטרה באירוע חומרה גם הוא קרא גם לאונר"א לבחון את תוכנית הלימודים במחנות כך ש"יהיו תואמים לחברה הפלסטינית בעזה" (אתר אלרסאלה.נט, 23 במאי).

סיכום והערכה

9. יודגש כי אין בידנו מידע לפיו חמאס עמדה מאחורי שריפת המחנה. אפשר, כי עומדים מאחורי שריפת המחנה. אפשר כי עומדים מאחורי המעשה גורמי חמאס שפעלו ללא אישור, או גורמים אסלאמיים אחרים.

10. עם זאת מאז השתלטות חמאס על רצועת עזה, ובפרט לאחר מבצע "עופרת יצוקה", גברה המתיחות בין ממשל חמאס לבין ארגוני הסיוע הזרים הפועלים ברצועה ובפרט אונר"א.

11. חמאס, הפועלת להגביר את שליטתה על הציבור הפלסטיני, רואה באונר"א גורם מתחרה (ולעיתים גם יריב) משום שהוא עמד במגע ישיר עם הציבור הפלסטיני ויש לו יכולת להשפיע על האוכלוסייה ברצועה מהבחינה החברתית, התרבותית והחינוכית. ממשל חמאס שואף להפוך את אונר"א, כמו גם את שאר הארגונים מסוגו, לגורם חסר השפעה על החברה הפלסטינית, הממשיך להגיש סיוע כספי וחומרי לתושבי הרצועה אולם עושה זאת באופן עקיף דרך ממשל חמאס ולא באמצעות מגע ישיר עם האוכלוסייה.

12. **אופי החינוך אותו מעניקה אונר"א** לילדי רצועת עזה, באמצעות מוסדות החינוך הרבים שלה הפזורים ברחבי הרצועה או באמצעות מחנות הקיץ, **מהווה מוקד מסורתי של מחלוקות** בין אונר"א לבין חמאס וארגונים אסלאמיים רדיקאליים הפועלים ברצועה. אין זו הפעם הראשונה שהמחלוקות הללו מוצאות ביטוי בהתנכלויות למוסדות החינוך של אונר"א, **המוצגים ע"י חמאס וגורמים אסלאמיים-רדיקלים ברצועה כמי שמשחיתים את מידותיהם המוסריות של בני הנוער הפלסטינים.** גם ג'ון גינג, מנהל אונר"א ברצועה, היווה בעבר יעד לאיומים.

13. בהקשר זה תוזכר מערכת הלחצים שהפעילו חמאס וגורמים אסלאמיים רדיקאליים נגד אונר"א במחצית השנייה של שנת 2009:

א. במהלך תפילות יום השישי ב-29 במאי 2009 התמקדו דרשני המסגדים בעזה באזהרות שהופנו כלפי ההורים שלא לשלוח את בניהם למחנות הקיץ של אונר"א. אחד הדרשנים במסגד סלפי בעזה, אחמד אלצפדי, טען כי מחנות הקיץ של אונר"א אינם תואמים את ההלכה האסלאמית באשר הם כוללים "ערבוב בין המינים". דרשן אחר קרא להורים לשלוח ילדיהם אך ורק ל"מחנות דת" בהם מלמדים את הקוראן והאסלאם (אלקדס אלערבי, 30 במאי). בפורום של פתח (12 ביולי) דווח כי חמאס חילקה כרזים במסגדים בהם האשימה את אונר"א "בניסיון להשחית את הדור הצעיר" ודרשנים רבים קראו להורים שלא להתיר לילדיהם להשתתף במחנות הקיץ של הארגון.

ב. יונס אל אסטל חבר סיעת חמאס במועצה המחוקקת, טען בכלי התקשורת הפלסטינים כי במחנות הקיץ של אונר"א מתקיים עירוב בין המינים, מופצים סמים, בני הנוער לומדים לרקוד, ואף מתקיימת פעילות שמטרתה לקדם פיוס בין הפלסטינים

לישראל². אתר האינטרנט פלסטין אלא'ן, המזוהה עם חמאס אף העלה את הטענה כי במחנות הקיץ של אונר"א התפרצו מחלות (פלסטין אלא'ן, 16 ביולי)³.

ג. בטקס הסיום של מחנות הקיץ ברפיח (2 באוגוסט, 2009) שב ותקף יונס אלסטל את "ההתקפה הברברית על ילדינו באמצעות מחנות הקיץ הנחותים [קרי, אלו של אונר"א], שמטרתם להשחית את המוסר שלהם, באמצעות הפצת הסמים ודברים אחרים..." (אתר סיעת חמאס במועצה המחוקקת, 3 באוגוסט).

14. מערכת הלחצים של חמאס הועתקה מסוגיית מחנות הקיץ לנשוא תכני הלימודים, עם פתיחת שנת הלימודים החדשה. **בספטמבר 2009, לפני פתיחת שנת הלימודים, תקפה חמאס את מערכת החינוך של אונר"א סביב הוראת נושא שואת העם היהודי. ברקע לפרשה עמדו ידיעות שנפוצו ברצועה על כוונת אונר"א לשלב שעורים בסיסיים אודות שואת העם היהודי בתוכנית הלימודים העוסקת בזכויות האדם לתלמידי כיתה ח'. דוברי חמאס, בתגובה למה שנתפס על ידם כתקדים מסוכן (נושא השואה אינו נלמד בבתי הספר של הרשות הפלסטינית), פצחו במקהלה של גינויים חריפים בכנותם את השואה "שקר שהומצא על ידי הציונים" ואת התמיכה בלימודי השואה, "פשע מלחמה", ו"תמיכה ושירות לציונים" וכיוצא בזה⁴.**

² פרוט ראו לקט מידע מה-3 באוגוסט 2009: ["תהליך האסלאמיזציה שמקדמת חמאס ברצועת עזה ומשמעויותיו החברתיות והפוליטיות: המקומיות, האזוריות, הבינלאומיות"](#) (להלן, תהליך האסלאמיזציה).

³ המערכה שמנהלת חמאס נגד אונר"א ומנהלו ברצועה ג'ון גינג על נפשותיהם של בני הנוער געת רק למחנות הקיץ. אונר"א הואשם ע"י חמאס גם בהשחתת מידותיו המסוריות של העם הפלסטיני ("זיהום" החברה הפלסטינית השמרנית והנקייה) באמצעות מוסדות החינוך שהוא מנהל.

⁴ ראו לקט: ["המאבק על אופי החינוך ברצועת עזה: חמאס יוצאת במתקפה נגד אונר"א על רקע ידיעות בדבר כוונתה לשלב לימודי שואה בתוכנית הלימודים בבתי הספר שלה ברצועת עזה. זאת, כחלק מהמאבק שמנהלת חמאס לבלעדיות על מערכת החינוך ברצועה ולהטמעת האידיאולוגיה האסלאמית-רדיקאלית. ערכי השנאה לישראל והמאבק המזוין נגדה בתוכניות הלימודים"](#) (6 בספטמבר, 2009).